

18 februari 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klaagster,
juridisch adviseur: mr. M.J.A. Nijssen advocaat te Leiden

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven pastoor te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 2 juli 2015. Op 13 augustus 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van de heer [naam], vice-kanselier van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Op 3 november 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen en heeft haar standpunt toegelicht. Haar juridisch, adviseur mr. Nijssen, kon vanwege ziekte de zitting niet bijwonen. Namens het Bisdom is verschenen de heer [naam], voornoemd.

Na de zitting zijn de volgende stukken nog ontvangen:

- brief van mr. Nijssen d.d. 12 november 2015 met zes bijlagen;
- een mail van mr. Nijssen d.d. 5 januari 2016;
- een mail van dr. [naam] d.d. 8 januari 2016 waarin hij meedeelt dat de bisschop afziet van een inhoudelijke reactie op voornoemde stukken;

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klaagster komt uit een gezin dat bestaat uit vader, moeder en acht kinderen. Klaagster was het zesde kind. Vader en moeder hadden een bakkerij en werkten hard. De Rooms-Katholieke kerk had veel macht binnen het gezin. Alle kinderen gingen naar een katholieke school. Klaagster had zowel op de lagere school als op de mulo les van nonnen.

In voorbereiding op haar eerste Heilige Communie, rond 1960-1961, kreeg klaagster onderricht van aangeklaagde. In de periode vlak voor de eerste Heilige Communie mocht klaagster aangeklaagde helpen bij de voorbereidingen. Zij had zichzelf hiervoor aangemeld.

In de ruimte rechts voor in de kerk bevond zich een soort opbergkamer. Klaagster was daar alleen met aangeklaagde. Aangeklaagde droeg een zwarte pij met knoopjes, die hij open had gemaakt. Klaagster werd overal door aangeklaagde betast. Ook stak hij zijn vingers in haar vagina. Aangeklaagde zat ook aan zichzelf, hij masturbeerde. Klaagster wist niet goed wat dit was, maar durfde zich niet te verweren. Tijdens dit voorval gaf aangeklaagde klaagster een blik van 'niet vertellen'.

2.2. De gebeurtenissen hebben een enorme invloed gehad op het verdere leven van klaagster. Nadat klaagster de mulo had afgerond is zij gaan werken. Op 19-jarige leeftijd is zij gehuwd. Uit dit huwelijk zijn drie kinderen geboren. Na 17 jaar huwelijk is klaagster gescheiden van haar man. Hij heeft haar tijdens het huwelijk wel eens gevraagd of zij seksueel is misbruikt. Klaagster is manisch en chronisch depressief. Ook is klaagster suïcidaal geweest. Klaagster voelt nog steeds veel woede en boosheid in zich.

Als kind was klaagster al met zelfmoord bezig. Zij heeft regelmatig bij een brug gestaan met de gedachte er af te springen of een drukke weg over te steken zonder te kijken. Als puber had zij altijd pillen bij zich. Later heeft het hebben van kinderen er voor gezorgd dat zij is doorgegaan.

Klaagster is kunstenares. Zij heeft een boek geschreven over haar ervaringen. Ook heeft klaagster verschillende cursussen gevolgd. Tijdens deze cursussen heeft zij gesproken over het seksueel misbruik. Zij heeft nog contact met een aantal van deze mensen, die derhalve op de hoogte zijn van het seksueel misbruik. Ook heeft zij eenmaal met een psychiater gesproken over haar angst om de grens over te gaan en om in waanzin te vallen. Op advies van deze psychiater heeft zij hierover nooit meer gesproken. Tenslotte heeft klaagster in de periode van haar echtscheiding regelmatig en uitgebreid gesproken met pastoor [naam] over het misbruik dat haar is aangedaan.

Klaagster wil loskomen van het seksueel misbruik en het machtsmisbruik binnen de Rooms-Katholieke kerk. Zij heeft daartoe verschillende pogingen ondernomen om haar doopsel nietig te laten verklaren, omdat zij op het moment van haar doop hier niet zelf in vol bewustzijn voor heeft gekozen. De doop is tegen haar zin gebeurd. Het huwelijk van klaagster is door de kerk nietig verklaard. Zij wil op dezelfde wijze dat haar doop nietig wordt verklaard. Zij wil niet meer dat zij wordt gezien als katholiek. Zij wil van haar doopnamen af en gewoon als [voornaam] door het leven gaan. Haar doop voelt als een wurggreep voor klaagster.

2.3. Klaagster zou het liefst zien dat haar doopsel kerkjuridisch nietig wordt verklaard. Daarnaast wenst klaagster erkenning van de gebeurtenissen, dit is voor haar van belang voor de verwerking van de gebeurtenissen. Voorts hoopt zij dat haar verhaal mogelijk kan bijdragen aan een goede waarheidsvinding waarbij haar verhaal ondersteunend zou kunnen zijn voor mogelijke andere klachten in de richting van aangeklaagde.

Klaagster vindt dat de kerk moet worden aangesproken op dit misbruik. Klaagster is op zoek naar een bepaalde vorm van genoegdoening. Het is voor haar belangrijk dat er op een bepaalde manier ook financieel spijt wordt betuigd.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De heer [naam] heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde.

Hij concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klaagster onwaarheid spreekt. De heer Putter ziet geen redenen om het verhaal van klaagster ongeloofwaardig te achten.

Met betrekking tot de door klaagster zeer gewenste tenietdoening van de doop, verklaart de heer Putter dat hij juridisch gezien geen mogelijkheid ziet de doop nietig te (doen) verklaren. Hij verklaart dat klaagster is uitgeschreven uit de katholieke kerk, dit is een excommunicatie. Klaagster wordt echter door de kerk nog wel als gedoopt en derhalve als een christen beschouwd.

4. De beoordeling

4.1. Klaagster geeft in haar klaagschrift aan, dat het doel van de klachtenprocedure voor haar is dat haar doopsel kerkjuridisch nietig wordt verklaard. Het ligt echter niet op de weg van de Klachtencommissie om hieromtrent te adviseren.

4.2 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ruim vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klaagster door aangeklaagde seksueel is misbruikt. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klaagster door aangeklaagde over haar hele lichaam is betast, waarbij hij zijn vingers in de vagina van klaagster heeft gestoken. Tevens moest klaagster toezien terwijl aangeklaagde masturbeerde.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster over de impact van het misbruik op haar leven heeft verteld.

Daarnaast wordt haar verklaring ondersteund door de verklaring van de zus van klaagster in haar verklaring van 3 november 2015, waaruit blijkt dat zij op de hoogte was van het seksueel misbruik door aangeklaagde tijdens de voorbereiding op de eerste Heilige Communie.

Voorts blijkt uit de verklaring van [naam] dat zij minimaal al elf jaar op de hoogte is van het feit dat klaagster seksueel misbruikt is door iemand van de R.K.Kerk.

Daarnaast heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de verklaring van de zoon van klaagster, [naam], waaruit valt op te maken dat ook hij al langere tijd op de hoogte was van het seksueel misbruik door een geestelijke, ook al kent hij niet alle details.

Ook uit de verklaring van haar vriendin en medecursist [naam] blijkt dat zij reeds sinds 2003 op de hoogte is van het seksueel misbruik dat klaagster is aangedaan.

Voorts is daar de verklaring van pastoor [naam], waaruit blijkt dat klaagster eind jaren negentig verschillende malen met hem heeft gesproken over het seksueel misbruik door aangeklaagde.

Tenslotte heeft de Klachtencommissie kennis genomen van het boek ‘titel’ dat door klagster zelf is geschreven en uitgegeven in 2004. Het boek is geschreven lang voordat het misbruik in de Katholieke kerk breed werd uitgemeten in de media. Uit het boek blijkt van de worsteling van klagster door het seksueel misbruik dat haar is aangedaan.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas zes à zeven jaar oud. Aangeklaagde was voor haar iemand waarin zij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over het verzoek van klagster om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Bisschop van het Bisdom Haarlem-Amsterdam de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in zijn macht ligt om het leed van klagster te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 18 februari 2016 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, zr. J.G.M. Verwijs O.Praem. en drs. L. Erfmeijer, leden, bijgestaan door mr. M. Braspenning-Groeneveld, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.